

Knygos apie žemaičius ir Žemaitiją

IPOLITAS PETROŠIUS

Ipolito Petrošiaus knygos „Gorainių kaimui 400 metų. O Petrošiams...?“ (Vilnius, 2014) viršelis. Dailininkas Juozas Simonavičius

Iš kairės: Ipolitas Petrošius; Vilniaus žemaičiai Vilniaus mokytojų namuose įvykusiame I. Petrošiaus knygos pristatyme. Alvydo Stričkos nuotraukos

Iš kairės: renginio dalyviai; Ipolitas Petrošius ir jo sūnus Gedas pristato Petrošių giminės vėliavą. Alvydo Stričkos nuotraukos

2014 m. Vilniaus žemaičių kultūros draugijos narys, pedagogas, kompozitorius Ipolitas Petrošius parengė spaudai ir išleido knygą „Gorainių kaimui 400 metų. O Petrošiams...?“. Leidinio metrikroje rašoma, kad ji skirta išblaškytai Petrošių giminei ir kitiems gorainiškiams, kurie 2014 m. liepos 25 dieną gražiai paminėjo savo kaimo 400 metų jubiliejų.

Gorainių kaimas – Šilutės rajone, prie plento tarp Šilutės ir Šilalės. Čia yra gimė net penki aukštuosius muzikos mokslus baigę muzikai: Adelė Petrošiūtė, Ipolitas Petrošius, Pranciškus Budrius, Kazys Budrys ir Zigmas Genutis. Knygos pradžioje – anksčiau kituose leidiniuose išspausdinti straipsniai, kuriuose rašoma apie Gorainius, šio kaimo gyventojus ir muzikantus Petrošius. Plačiai leidinyje pristatomas garsus žemaičių krašto XX a. antrosios pusės statybų meistras ir liaudies muzikantas Juozapas Petrošius (1897–1965) ir jo vaikai (čia, Go-

rainių kaime, jie visi gimė, augo, pradėjo kelią į mokslą). Knygos pabaigoje pateiktos Gorainių kaimo ir Petrošių giminės istoriją jam žinūsios nuotraukos.

Po 2014 m. atostogų pirmasis Vilniaus žemaičių kultūros draugijos susitikimas buvo skirtas Šeimos metams. Renginys prasidėjo dvių knygų pristatymu – jau minėta Ipolito Petrošiaus spaudai parengta knyga ir leidinio „Žemaičių kultūros savastys II. Epochų jungtys“ (sudarytojas ir redaktorius Virginijus Jocys).

I. Petrošius renginio dalyvius supažindino su pirmuoju jo paties 1987 m. sausio 1 d. parengtu savo giminės surašymo rankraščiu „Petrošių giminės kalendoriumi“, parodė 1 200 puslapių apimties, į 4 CD (*Compact Disc*) įrašytą knygą „Gyvenimo smulkmenos“ (Gorainiai-Vilnius, 1965–2005 m.). Na o tada gimė sumanymas parengti spaudai ir „Gorainių kaimui 400 metų. O Petrošiams...?“ Ji išspausdinta Vilniaus „Jusida“

spaustuvėje. Leidžiant šią knygą I. Petrošiui talkino Juozas Gajauskas, V. Mickevičius, Albinas Batavičius, Juozas Elekšis, artimieji. Rengiant knygą buvo naudotasi beveik prieš 40 metų padarytais I. Petrošiaus mamos Kazimieros Petrošienės (1892–1986) kalbos įrašais, kurie dabar saugomi Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto rankraščių saugykloje Vilniuje (LTRF_mg_a_5469-2). Šie įrašai itin vertingi tyrinėjant ano meto šio krašto kalbą, nes Gorainiuose gyvenusi K. Petrošienė buvo mokslų nebaigusi, sėsli kaimo gyventoją, kalbėjusi vietos potarme, skaičiusi tik maldaknygę, į gyvenimą išleidusi 7 vaikus. Jos gorainiškių tarties nepėjo „sugadinti“ knygos ir laikraščiai bei Vilniaus radijo ir televizijos laidos.

Knygoje išsamiai pasakojama apie gorainišką liaudies muzikantą, knygos autoriaus Tėvą, bandomininką Juozapą Petrošių (1897–1965). Jis buvo ne tik geras muzikantas, plačiai žinomas statybų meistras, bet ir Gorainių kaimo orkestro vadovas. Knygoje yra išspausdintas jo grotų kūrinių sąrašas ir nemažas pluoštelis natomis užrašytų liaudies dainų bei šokių. Leidinyje aprašytos ir tuometinių (1928–1958) vestuvių muzikantų pareigos, darbo tradicijos bei veikla.

Atskiras straipsnelis skirtas knygos autoriaus broliui Jonui Petrošiui (1917–1984). Jis buvo Nepriklausomos Lietuvos savanoris, puskarininkis, 1939 m. spalio 10–29 dienomis dalyvavo Vilniaus išvadavimo operacijoje.

Knygoje yra pateikta žinių ir apie Juzę Petrošiūtę-Jankauskienę, Kazimierą Petrošiūtę-Maziliauskienę, Birutę Uršulę Petrošiūtę-Mockaitienę, Anicetą Petrošių, Adelę Petrošiūtę, daug kitos svarbios informacijos apie šio žemaičių krašto žmones.

Renginio dalyviai išgirdo ir I. Petrošiaus giminės himno, herbo bei vėliavos sukūrimo istoriją.

Knyga išleista 100 egzempliorių tiražu. Didelę dalį jų autorius padovanojo savo giminėms, artimiesiems, draugams ir bičiuliams. Ją yra įsigijusi Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo, Šilutės rajono savivaldybės F. Bajoraičio viešoji biblioteka ir jos filialas Vainute, nemažai kitų bibliotekų.

Renginio metu antrosios knygos sudarytojas ir redaktorius Virginijus Jocys supažindino ne tik su leidiniu, bet ir su kitomis paskutiniaisiais metais Šilalės kraštiečių išleistomis knygomis.

Žemaičių kultūros savastys II. Epochų jungtys“ turi vertingą dr. Rūtos Žarskienės sudarytą dviejų kompaktinių garso įrašų albumą: „Raseinių krašto dainos“, kurias atlieka folkloro ansamblis „Visi“ ir tradicinė Žemaitijos „Dūdų muzika ir giesmės“ (atlieka liaudies muzikantais ir giesmininkai).

Vilniaus žemaičių kultūros draugijos vakare grojo: Pranas Dapšauskas (trombonas), Danutė Dapšauskaitė-Venskienė (klarnetas), Genovaitė Šikšniūtė-Dapšauskienė (kornetas), Juozas Dapšauskas (baritonas), Jonas Dapšauskas (bosas). Alvydo Stričkos nuotrauka

Įžanginiame knygos straipsnyje „Kelionė savasties versmių link“ Vytautas Radžvilas rašo: „Gyvename laikais, kai mums nuolat brukama pragaištinga mintis, kad globalėjančiame šių dienų pasaulyje tautos – atgyvena ir yra pasmerkotos išnykti. Šis leidinys įkvepia manyti kitaip: mūsų – lietuvių ir žemaičių – tokia perspektyva nemasina ir tokiais leidiniais paliudijame sau ir pasauliui, kad dvasiškai tebesame gyvi ir toliau darysime viską, kad išliktume savi.“

Žemaičių kultūros vakare dalyvavo ir muzikavo iš Gorainių kilęs Šilutės rajono Vainuto miestelio garbės pilietis birbyni-

ninkas Kazys Budrys, Tauragės garbės pilietis Albinas Batavičius bei Vytautas Juozas Mykolaitis, Ipolitas ir Rasa Petrošiai, penki Dapšauskų giminės muzikantai iš Salantų, Skuodo rajono šeimų orkestrai ir keletas kitų muzikantų.

Artėja 2015-ieji, kuriuos Lietuvos Respublikos Seimas paskelbė Etnografinių regionų metais. Šis vakaras buvo graži Vilniaus žemaičių įžanga į tuos metus, paskatinusi visus prisiminti savo gimtąsias vietas, žmones, su kuriais eita žemaičių keliu į Vilnių, apie Žemaitijos krašto savitumą ir tai, kas vėl ir vėl traukia į tėvų žemę.

Iš kairės: Lietuvos etninės kultūros tarybos pirmininkas Virginijus Jocys, Vilniaus žemaičių kultūros draugijos pirmininkė Dalia Dirgėlienė, istorikas Tomas Petreikis. Alvydo Stričkos nuotrauka